

Sygn. akt VII U 4527/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 listopada 2022 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Dorota Michalska

Protokolant: Magdalena Adamska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 30 listopada 2022 r. w Warszawie

sprawy z odwołania E. B.

z udziałem zainteresowanych (...) Sp. z o.o. i (...) Sp. z o.o.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania E. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 27 sierpnia 2019 r. znak (...) (...) i z dnia 27 sierpnia 2019 r. (...) (...)

I. zmienia zaskarżone decyzje w ten sposób, że ustala, że E. B. podlegała jako pracownik obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu:

- od dnia 1 kwietnia 2017 r. u płatnika składek (...) Sp. z o.o.

- od dnia 1 marca 2018 r. u płatnika składek (...) Sp. z o.o.

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. na rzecz E. B. kwotę 240,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

E. B. w dniu 1 października 2019 r. złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 27 sierpnia 2019 r., nr: (...) (...). Odwołująca zaskarżyła w całości decyzję, której zarzuciła naruszenie przepisów:

- art. 83 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 22 § 1 k.p. oraz art. 58 § 2 k.c. i art. 83 § 1 k.c. poprzez błędną ocenę zebranego materiału dowodowego, co doprowadziło do błędnego przyjęcia, że zawarta umowa o pracę jest umową pozorną i nie doszło do nawiązania stosunku pracy z (...) (...) Sp.

z o.o. z siedzibą w W.;

- art. 7, art. 6 i art. 77 ust. 1 k.p.a. poprzez błędną ocenę zebranego materiału dowodowego

i przyjęcie, że umowa o pracę została zawarta dla pozorów, a w konsekwencji uznanie, że nie podlega ona ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 1 kwietnia 2017 r.;

- art. 22 § 1 k.p. w związku z art. 58 § 2 k.c. i art. 83 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p. poprzez uznanie, że praca wykonywana przez nią nie wykazywała cech stosunku pracy i doszło do zawarcia pozornej umowy o pracę, podczas gdy strony umowy o pracę miały zamiar osiągnąć skutek wynikający z art. 22 k.p. a odwołująca świadczyła określoną pracę osobiście, w sposób ciągły, na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, który wypłacał jej umówione wynagrodzenie;

- art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez uznanie, że odwołująca nie jest pracownikiem i nie podlega ubezpieczeniom społecznym, podczas gdy spełnia ona wszystkie warunki uprawniające do stwierdzenia, że jest pracownikiem, gdyż obejmowała ją umowa o pracę świadczona realnie i zgodnie z przepisami Kodeksu pracy, bowiem wykonywała w rzeczywistości obowiązki kreujące zobowiązanie pracownicze, a nadto została zgłoszona do systemu ubezpieczeń społecznych i były odprowadzane składki z tytułu podlegania obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym.

Mając na uwadze powyższe odwołująca wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez stwierdzenie, że jako pracownik u płatnika składek podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 1 kwietnia 2017 r.

W uzasadnieniu odwołania ubezpieczona wskazała, że poza zatrudnieniem w zainteresowanej spółce, była związana stosunkiem pracy również w siostrzanej spółce (...) na część etatu. Zgodnie z zasadą swobody umów mogła zostać zatrudniona w niepełnym wymiarze czasu pracy u kilku pracodawców i na ich rzecz świadczyć pracę. Jej stanowisko pracy zostało stworzone przez pracodawcę i istniało jeszcze zanim została zatrudniona w spółce. Powierzenie części obowiązków do wykonywania po jej odejściu z pracy firmie zewnętrznej w ramach tzw. outsourcingu oznacza inny sposób organizacji pracy w przedsiębiorstwie. Zapotrzebowanie pracodawcy na wykonywanie pracy istniała, bowiem przed zatrudnieniem odwołującej na jej stanowisku pracowała inna osoba. Ubezpieczona zaznaczyła, że faktycznie i rzeczywiście realizowała swoje obowiązki wynikające z zawartej umowy o pracę. Realnie przychodziła do pracy, zajmowała się wykonywaniem obowiązków charakterystycznych dla sekretariatu i biura prowadząc korespondencję pocztą tradycyjną i elektroniczną, przygotowując dokumentację dla księgowej, prowadząc akta osobowe innych pracowników oraz organizując prezesowi spotkania i wyjazdy służbowe. Istniało również podporządkowanie pracownicze a praca odwołującej nie miała charakteru czynności sporadycznych lub incydentalnych. Ubezpieczona zaakcentowała, że wykonywała pracę na rzecz kilku pracodawców, które łączy osoba prezesa K. S. oraz miejsce świadczenia czynności, czego nie zabraniają obowiązujące przepisy. Zarzucany natomiast brak badań lekarskich naraża pracodawcę na ewentualną odpowiedzialność, lecz nie jest argumentem przemawiającym za niewykonywaniem obowiązków pracowniczych i pozornością umowy o pracę (odwołanie z dnia 1 października 2019 r., k. 2-5 a. s.).

Tego samego dnia E. B. złożyła również odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 27 sierpnia 2019 r., nr: (...)(...). Ubezpieczona przedstawiła tożsame wnioski oraz argumentację, jak w odwołaniu od decyzji z dnia 27 sierpnia 2019 r., nr: (...)(...), która odnosiła się do jej zatrudnienia u płatnika składek (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. od 1 marca 2018 r. (odwołanie z dnia 1 października 2019 r., k. 3-6 a. s. VII U 4526/19).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedziach na odwołania wniósł o oddalenie odwołań oraz zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swego stanowiska organ rentowy wskazał, że E. B. w swoich odwołaniach wprost przyznała, iż nie spełniała warunków formalnych do podjęcia zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, a mianowicie nie posiadała aktualnego orzeczenia lekarskiego stwierdzającego brak przeciwwskazań do wykonywania pracy na stanowisku asystentki prezesa zarządu oraz nie odbyła przeszkolenia w zakresie BHP.

Połączenie tych okoliczności z innymi poczynionymi przez ZUS wskazuje, że odwołująca nie świadczyła pracy w warunkach charakterystycznych dla stosunku pracy, lecz symulowała wykonywanie pracy w reżimie pracowniczym. Strony obydwu umów nie przedstawiły żadnych dowodów wskazujących, że ubezpieczona wykonywała pracę na rzecz płatników składek. W ocenie ZUS niewiarygodna jest argumentacja odwołującej, jakoby po powstaniu jej niezdolności do pracy płatnicy składek nikogo nie zatrudnili na jej miejsce tłumacząc fakt przejęcia jej obowiązków w obydwu spółkach przez tego samego prezesa zarządu innym sposobem organizacji pracy w przedsiębiorstwach (odpowiedzi na odwołania z dnia 30 października 2019 r., k. 31-32 a. s. i 46-47 a. s. VII U 4526/19).

Sąd na podstawie art. 219 k.p.c. połączył sprawę VII U 4526/19 ze sprawą VII U 4527/19 celem łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia oraz prowadzenia dalej pod sygn. akt VII U 4527/19 (zarządzenie z dnia 24 lipca 2020 r., k. 83 verte a. s.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

E. B. zatrudniona była w:

- (...) na stanowisku dysponenta – specjalisty ds. sprzedaży od października 2004 r. do sierpnia 2007 r.;

- Banku (...) S.A. w W. na stanowisku p.o. specjalisty ds. jakości i kontroli oraz doradcy klienta ds. sprzedaży i operacji bankowych od sierpnia 2007 r. do stycznia 2011 r.;

(...) Bank (...) S.A. w W. na stanowisku starszego doradcy klienta ds. obsługi prawnej od kwietnia 2011 r. do stycznia 2015 r.;

(...) Bank (...) S.A. w W. na stanowisku doradcy klienta od grudnia 2015 r. (doświadczenie zawodowe ubezpieczonej, akta ZUS oraz zeznania odwołującej, k. 197-198 a. s.).

(...) Sp. z o. o. została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 26 marca 2013 r., zaś (...) Sp. z o.o. w dniu 25 listopada 2014 r. Prezesem zarządu spółek został K. S.. Przeważającym przedmiotem działalności spółek jest wytwarzanie energii elektrycznej (wydruki z KRS, k. 62-64 a. s. i k. 74-76 a. s. VII U 4526/19 oraz zeznania świadków D. C. (1), K. Ż., K. S. i D. W., k. 91, 96-98, 112-113, 163-164, 167-168 i 172-173 a. s.).

O możliwości zatrudnienia na rzecz spółek odwołująca pozyskała informację od K. Ż.. Proces rekrutacyjny przeprowadzony został przez prezesa spółek K. S. (zeznania odwołującej, k. 197-198 a. s.).

(...) Sp. z o. o. w dniu 1 kwietnia 2017 r. zawarła z odwołującą umowę o pracę na stanowisku asystentki prezesa w wymiarze 1/8 etatu z wynagrodzeniem w kwocie 290 złotych brutto. Jako miejsce wykonywania pracy określono Al. (...), (...) (umowa o pracę z dnia 1 kwietnia 2017 r., k. 7 a. s., zeznania świadków D. C. (1), K. Ż. i K. S. oraz odwołującej, k. 91, 96-98, 112-113, 159-160, 163-164, 167-168 i 197-198 a. s.).

Do zakresu obowiązków na stanowisku asystentki prezesa miało należeć:

- czuwanie nad sprawnym działaniem biura i nad sprawnością sprzętu biurowego;
- składanie zamówień związanych z potrzebami biura;
- prowadzenie recepcji;
- przepisywanie i pisanie pism z polecenia Prezesa i Dyrektorów spółki;

- porządkowanie korespondencji bieżącej i akwizycyjnej;
- wystawianie przelewów i faktur oraz przekazywanie przelewów;
- prowadzenie kasy raportu kasowego;
- łączenie rozmów Prezesa i Dyrekcji spółki;
- przyjmowanie i wysyłanie korespondencji;
- przygotowywanie wniosków i wypełnianie dokumentów związanych ze zmianami do KRS;
- czuwanie nad należnościami i ich monitorowanie wraz z księgowością;
- oferowanie ogólnej pomocy pracownikom przy bindowaniu, wysyłaniu faksów i pisaniu pism;
- prowadzenie akt osobowych pracowników w zakresie dotyczącym spraw kadrowo-urlopowych;
- wykonywanie wszelkich innych prac zleconych przez Zarząd i Dyrekcję spółki (zakres obowiązków z dnia 1 kwietnia 2017 r., k. 8 a. s.).

Jednocześnie od 1 kwietnia 2017 r. odwołująca była zatrudniona w (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. na 1/4 etatu, (...) S. Sp. z o.o. z siedzibą w W. na 1/8 etatu, (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. na 1/4 etatu, (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. na 1/8 etatu, (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. na 1/8 etatu, (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. na 1/8 etatu, (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. na 1/8 etatu oraz w (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. na 1/8 etatu, w których to wykonywała tożsame czynności i w tym samym miejscu jak w przypadku realizowania stosunku pracy nawiązanego z (...) Sp. z o.o. (umowy o pracę z dnia 1 kwietnia 2017 r. oraz zakresy obowiązków, k. 10-27 a. s.).

Ubezpieczona została również zatrudniona w ramach umowy o pracę z dnia 1 marca 2018 r. w (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. na stanowisku asystentki prezesa w wymiarze 1/8 etatu za wynagrodzeniem 2.774,98 złotych brutto miesięcznie, w której to wykonywała tożsame czynności i w tym samym miejscu jak w przypadku realizowania stosunku pracy nawiązanego z (...) Sp. z o.o. (umowa o pracę z dnia 1 marca 2018 r. i zakres obowiązków, k. 28-29 a. s., zeznania świadków K. S. i K. W. oraz odwołującej, k. 112-113, 172-174 i 197-199 a. s.).

W dniu 30 września 2018 r. odwołująca rozwiązała stosunki pracy z kilkoma spółkami. W związku z tym w dniu 1 października 2018 r. wymiar czasu pracy odwołującej z tytułu zatrudnienia w (...) Sp. z o.o. został ustalony na 1/4 etatu oraz zwiększono jej wysokość wynagrodzenia do 562,50 złotych brutto miesięcznie począwszy od 1 stycznia 2019 r. Jednocześnie tego samego dnia z tytułu zatrudnienia w (...) Sp. z o.o. ustalono, że odwołująca będzie wykonywać obowiązki pracownicze w ramach 1/4 etatu z wynagrodzeniem 3.500 złotych brutto miesięcznie począwszy od 1 października 2018 r. (aneks Nr (...) z dnia 1 października 2018 r. do umowy o pracę z dnia 1 kwietnia 2017 r., k. 9 a. s. oraz aneks Nr (...) z dnia 1 października 2018 r. do umowy o pracę z dnia 1 marca 2018 r., k. 9 a. s. VII U 4526/19).

W (...) Sp. z o.o. odwołująca została zatrudniona na miejsce K. Ż., która pracowała na rzecz spółki w ramach 1/8 etatu z wynagrodzeniem 500 złotych brutto miesięcznie i wówczas rozpoczęła korzystanie z urlopu wychowawczego (zeznania świadków D. C. (1), K. Ż. i K. S., k. 91, 96-98, 112-113 i 163-164 a. s.).

Przed nawiązaniem stosunku pracy z odwołującą nie była zatrudniona żadna osoba w (...) Sp. z o.o. (zeznania świadka D. C. (2), k. 91 a. s.).

Na rzecz obydwu spółek odwołująca realizowała czynności, które wyszczególnione były w jej zakresach obowiązków oraz inne zlecane przez zarząd spółek (zeznania świadków K. S. i D. W. oraz odwołującej, k. 112-113, 163-164, 172-173 i 197-198 a. s.).

Wykonywanie obowiązków przez odwołującą na rzecz spółek miało charakter ciągły (zeznania świadków D. C. (1), K. Ż., K. S. i D. W., k. 91, 96-98, 112-113, 159-160, 163-164 i 172-173 a. s.).

W ramach wysyłania korespondencji odwołująca gromadziła, przygotowywała i dostarczała dokumenty dla (...) Sp. z o.o. prowadzącej (...) Sp. z o.o. i (...) Sp. z o.o. oraz innych urzędów (zeznania świadka D. C. (1), k. 91 i 159-160 a. s.).

Ubezpieczona przy wykonywaniu swoich obowiązków w (...) (...) Sp. z o.o. i (...) Sp. z o.o. prowadziła korespondencję mailową (wydruki e-maili, k. 44-54 a. s.).

Ubezpieczona pracowała w spółkach codziennie od poniedziałku do piątku. Zdarzało się, że odwołująca przychodziła do pracy również w sobotę (zeznania świadków D. C. (2), K. S. i D. W., k. 112-113, 159-160, 163-164 i 172-173 a. s.).

Odwołująca otrzymywała wypłatę wynagrodzenia z (...) Sp. z o.o. i (...) Sp. z o.o. przelewami na rachunek bankowy, które były nieregularne (historia transakcji, k. 16-23 a. s. VII U 4526/19 i akta ZUS, zeznania świadka D. C. (2) i odwołującej, k. 159-160 i 197-198 a. s.).

Podczas nieobecności ubezpieczonej prezes zarządu spółek przejął do wykonywania jej zakres obowiązków (zeznania świadka D. C. (2) i K. S., k. 91, 159-160 i 163-164 a. s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. zawiadomił (...) Sp. z o.o., (...) Sp. z o.o. oraz odwołującą w dniu 29 kwietnia

2019 r. zgodnie z art. 61 § 1 i 4 k.p.a. w związku z art. 123 ustawy z dnia 13 października

1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych o wszczęciu z urzędu postępowania wyjaśniającego na okoliczność zgłoszenia E. B. do ubezpieczeń społecznych na podstawie umów o pracę zawartych z w/w płatnikami składek. Po zakończeniu postępowania administracyjnego organ rentowy wydał dwie zaskarżone decyzje z dnia 27 sierpnia 2019 r., nr: (...)(...) oraz z dnia 27 sierpnia 2019 r., nr: (...)(...) na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1 i art. 68 ust. 1 pkt 1a ustawy z dnia 13 października 1998 r.

o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 58 § 2 i art. 83 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p. ZUS stwierdził, że odwołująca, jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o., nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu

i wypadkowemu od 1 kwietnia 2017 r. oraz jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 1 marca 2018 r. (zawiadomienia z dnia 29 kwietnia 2019 r. i decyzje z dnia 27 sierpnia 2019 r., akta ZUS).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego w aktach sprawy, w tym w aktach rentowych, w oparciu o zeznania świadków D. C. (1), K. Ż., K. S. i D. W. oraz przesłuchania odwołującej.

Dokumenty złożone do akt zostały uznane za w pełni wiarygodne. Sąd uwzględnił w szczególności zawarte przez strony umowy o pracę, ustalone zakresy obowiązków, historie transakcji oraz wydruki e-mail. Choć dokumenty same w sobie nie wykazują świadczenia czynności przez ubezpieczoną, to tym niemniej zeznania świadków dowodzą jednoznacznie, że rzeczywiście dochodziło do wykonywania przez nią obowiązków pracowniczych na rzecz płatników składek. Wszyscy świadkowie potwierdzili, że odwołująca została zatrudniona w obydwu spółkach. D. C. (1) wskazała na fakt wykonywania części obowiązków przez ubezpieczoną związanych z dostarczaniem dokumentacji księgowej. K. S. i D. W. widywali zaś codziennie ubezpieczoną w biurze spółki podczas świadczenia na ich rzecz czynności, co do których zobowiązana była na mocy zawartych umów o pracę. Sąd nie

przychylił się do stanowiska pełnomocnika organu rentowego, aby zeznania D. C. (1), K. M. i K. S. były niewiarygodne z uwagi na nieracjonalność świadczenia pracy przez odwołującą przez jedną lub dwie godziny dziennie. Nie było bowiem żadnych przeszkód, aby ubezpieczona realizowała w tym samym dniu zadań z dwóch stosunków pracy, w których była zatrudniona w ramach 1/8 i 1/4 etatu. Nie ma również podstaw, aby stwierdzić, że odwołująca nie mogła w pełni zajmować się sprawami spółek związanymi ze świadczeniem wszelkich czynności o charakterze sekretarskim. Uszło uwadze organu rentowego, że siedziba obydwu spółek znajdowała się pod tym samym adresem, a odwołująca wykonywała swoje obowiązki w ramach kilku umów w tej samej siedzibie płatników składek. W związku z tym nie traciła czasu na dojazdy do pracy, gdyż wszystkie czynności świadczyła w jednym miejscu. W związku z tym była w stanie pracować na rzecz kilku spółek w trakcie jednego dnia pracy.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołania E. B. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

(...) Oddział w W. z dnia 27 sierpnia 2019 r., nr: (...)(...) oraz z dnia 27 sierpnia 2019 r., nr: (...)(...), jako zasadne, podlegały uwzględnieniu.

Przedmiot sporu w niniejszym postępowaniu dotyczył rozważenia, czy odwołująca powinna podlegać obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu

i wypadkowemu, jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o., od 1 kwietnia 2017 r. oraz u płatnika składek (...) Sp. z o.o. od 1 marca 2018 r.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 300 z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą” obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami, z wyłączeniem prokuratorów. W myśl art. 13 pkt 1 ustawy następuje to od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania. O tym jednak, czy dany stosunek prawny łączący dwa podmioty może być uznany za stosunek pracy, rozstrzygają przepisy prawa pracy. W rozumieniu definicji zawartej w art. 2 k.p. pracownikiem jest osoba zatrudniona między innymi na podstawie umowy o pracę. Użyty w powyższym przepisie zwrot „zatrudniona” oznacza istnienie między pracownikiem a pracodawcą szczególnej więzi prawnej o charakterze zobowiązaniowym, tj. stosunku pracy. Istotą tegoż stosunku jest – w świetle art. 22 § 1 k.p. – uzewnętrznienie woli umawiających się stron, z których jedna deklaruje chęć wykonywania pracy określonego rodzaju w warunkach podporządkowania pracodawcy, natomiast druga – stworzenia stanowiska pracy i zapewnienia świadczenia pracy za wynagrodzeniem. Celem i zamiarem stron umowy o pracę winna być każdorazowo faktyczna realizacja treści stosunku pracy, przy czym oba te elementy wyznaczają: ze strony pracodawcy – realna potrzeba ekonomiczna i umiejętności pracownika, zaś ze strony pracownika – ekwiwalentność wynagrodzenia uzyskanego za pracę.

Dla stwierdzenia, czy zaistniały podstawy do objęcia strony odwołującej ubezpieczeniem społecznym, w świetle powołanych przepisów, wymagane jest ustalenie, czy zatrudnienie miało charakter rzeczywisty i polegało na wykonywaniu pracy określonego rodzaju, na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, czyli w warunkach określonych w art. 22 § 1 k.p. W rozpoznawanej sprawie organ rentowy wskazywał, że brak jest dowodów potwierdzających faktyczne świadczenie pracy przez odwołującą, a umowa o pracę została zawarta dla pozorów. W myśl art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Jeżeli oświadczenie takie zostało złożone dla ukrycia innej czynności prawnej, ważność oświadczenia ocenia się według właściwości tej czynności. Pozorność umowy o pracę zachodzi tylko wówczas, gdy strony formalnie łączą się więzią pracowniczą, jednak od samego początku nie mają one zamiaru jej realizować albo gdy deklarują, że łączy je umowa o pracę, a faktycznie realizują inny wzorzec umowny, np. umowę zlecenia. Reasumując, znaczenie ma faktyczne niewykonywanie pracy albo jej wykonywanie jednak w realiach nie korespondujących z właściwościami pracowniczymi. W rezultacie oczywiste jest, że realizowanie innej pracy niż umówiona oraz wypłacanie wynagrodzenia według umowy, a nie odpowiadające pracy wykonanej nie świadczą o pozorności umowy

o pracę. Pozorność w rozumieniu art. 83 § 1 k.c. inaczej można określić jako maskaradę. Strony już na etapie umawiania się wiedzą i godzą się, że nie będą realizować umowy o pracę, a mimo to deklarują przez zawarcie stosunku

pracy i głoszą na zewnątrz, że występują jako pracownik i pracodawca. W przypadku różnic między rodzajem pracy umówionej i realizowanej maskarada tego rodzaju nie występuje. Strony realizując model pracowniczy mogą zmieniać przedmiot postanowień umownych – również co do rodzaju pracy i wynagrodzenia, a zamiany te nie zmieniają oceny, że dochodzi do realizacji zobowiązania według wzorca z art. 22 § 1 k.p. (postanowienie Sądu Najwyższego z 21 stycznia 2021 r., III USK 23/21).

W ocenie Sądu nie zaszły żadne okoliczności, o których mowa we wspomnianym orzeczeniu Sądu Najwyższego. Strony stosunku pracy nie umówiły się, aby stosunek pracy miałby zostać nawiązany dla pozorów. Z materiału dowodowego w postaci zeznań świadków, jak i odwołującej wynikała jednoznacznie potrzeba zatrudnienia odwołującej w (...) Sp. z o.o.. Poprzednio zatrudniona pracownica, jako asystentka prezesa, rozpoczęła korzystanie z urlopu wychowawczego, zaś spółka potrzebowała osoby, która wykona obowiązki przypisane do tego stanowiska pracy. Natomiast w odniesieniu do (...) Sp. z o.o. ubezpieczona podjęła zatrudnienie, ponieważ w spółce zostało utworzone analogiczne stanowiska, jak w przypadku pozostałych spółek należących do (...).

W odniesieniu do zarzutów wskazywanych przez organ rentowy należy wskazać, że w pierwszej kolejności logicznie uargumentowano potrzebę związaną z nawiązaniem stosunku pracy przez odwołującą w obydwu spółkach. W dalszej kolejności należy wskazać, że w toku postępowania sądowego odwołująca wykazała, że świadczyła czynności na rzecz pracodawcy pod jego nadzorem i za umówionym wynagrodzeniem. W tym kontekście płatnik składek nie miał obowiązku wykazywać i uzasadniać przyczyn, dla których zatrudnił do pracy właśnie ubezpieczoną.

Sąd nie ma też dowodów ani żadnych podstaw, aby uznać za organem rentowym, że odwołująca swoim działaniem dążyła jedynie do uzyskania prawa do zasiłku chorobowego. Odwołująca, jak już rozważono wyżej, wiarygodnie wskazała na motywy, którymi kierowały się spółki przy zawieraniu z nią umów o pracę. Jednocześnie Sąd doszedł do przekonania, że na pozorność umowy również nie wpływałaby wola ubezpieczonej, jeżeliby hipotetycznie zakładając, że nawiązaniu stosunku pracy przyświecał jej cel w postaci uzyskania prawa do zasiłku chorobowego. Sąd Najwyższy w wskazuje, że chęć uzyskania tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym jest zgodnym z prawem i zasadami współżycia społecznego celem zawarcia umowy o pracę (wyrok Sądu Najwyższego z 9 lutego 2012 r., I UK 265/11). Sama chęć uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego jako motywacja do podjęcia zatrudnienia nie świadczy o zamiarze obejścia prawa, podobnie jak inne cele stawiane sobie przez osoby zawierające umowy o pracę, takie jak na przykład chęć uzyskania środków utrzymania (wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 25 stycznia 2005 r., II UK 141/04, 5 października 2005 r., I UK 32/05, 28 kwietnia 2005 r., I UK 236/04 i 11 stycznia 2006 r., II UK 51/05). Umowie o pracę, która nie narusza art. 22 § 1 k.p., nie można stawiać zarzutu zawarcia jej w celu obejścia prawa, jak również pozorności nawet, gdy jej cel dyktowany był wyłącznie chęcią uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Sąd Okręgowy zważył, że dla objęcia pracownika ubezpieczeniami społecznymi niebagatelne znaczenie ma ustalenie, czy faktycznie wykonywane były obowiązki pracownicze za wynagrodzeniem oraz przy nadzorze pracodawcy. Przeprowadzone postępowanie sądowe wykazało, że już od pierwszych dni pracy ubezpieczona świadczyła czynności na rzecz dwóch pracodawców, co też wynika z zeznań świadków, które korelowały w całości z przedstawionym przez nią stanowiskiem. Każdy z nich w swoim zakresie potwierdzał, że widywali odwołującą podczas wykonywania obowiązków w siedzibie spółek lub wskazywali na konkretne czynności, które świadczyła w spornym czasie. Ubezpieczona nie podpisywała się na żadnych dokumentach, wobec czego nie miała możliwości przedstawić materialnych dowodów wykonywanej pracy, poza wydrukami e-mail, z których również wynikało, że realizowała oba stosunki pracy. W związku z tym Sąd w głównej mierze oparł się na zeznaniach świadków i odwołującej podczas wydawania rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie.

Organ rentowy w toku postępowania wyjaśniającego i sądowego nie kwestionował okoliczności związanych z tym, że pracodawcy dokonywali wypłat wynagrodzenia należnego odwołującej, jak również, że wykonywali nad nią nadzór pracowniczy. Tym niemniej zdaniem Sądu należało przeanalizować również te dwie kwestie przy dokonywaniu rozstrzygnięcia

w sprawie z uwagi na przesłanki zachodzące w art. 22 § 1 k.p. Z dokumentów zgromadzonych w sprawie w postaci historii transakcji oraz z zeznań świadka D. C. (2) wynika, że ubezpieczona, choć nie regularnie, to otrzymywała wynagrodzenie za wykonaną pracę

z obydwu spółek. Płatnicy składek również wykonywali nadzór pracowniczy nad jej pracą. Kwestię podległości pracowniczej charakteryzuje stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy. Przyjęcie, że pracownik wykonuje pracę pod kierownictwem pracodawcy oznacza, iż przejawy takiego kierownictwa będą mieć miejsce w trakcie realizacji procesu pracy. Pracodawca wskazuje zadania oraz proces ich realizacji. Wykonywanie poleceń jest fundamentem wzajemnych relacji między stronami stosunku pracy. Innymi słowy, istotą pracy umownie podporządkowanej jest możliwość codziennego konkretyzowania pracownikowi jego obowiązków, a w szczególności określania czynności mieszczących się w zakresie uzgodnionego rodzaju pracy i sposobu ich wykonywania. Pracowniczego podporządkowania nie można utożsamiać z permanentnym nadzorem przełożonego nad sposobem czy też właściwym tempem wykonywanych czynności, wystarczy bowiem wskazanie zadania

i określenie terminu jego wykonania, a następnie kontrola jakości i terminowości wykonanej pracy. Istotne natomiast jest to, że pracownik nie ma samodzielności w określaniu bieżących zadań, ponieważ to należy do sfery pracodawcy organizującego proces pracy. Wyznaczanie osobie zatrudnionej w sposób jednostronny miejsca, w którym ma ona wykonywać pracę,

a także określanie godzin jej pracy, wskazuje na istnienie cechy charakterystycznej dla umowy o pracę. Codzienne stawianie się do pracy, bez z góry określonych czynności do wykonania

i realizowanie na bieżąco poleceń przełożonych, zwykle świadczy o wykonywaniu pracy pod kierownictwem pracodawcy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2019 r., II PK 27/18). Odwołująca będąc codziennie w biurze i wykonując pracę w sposób ciągły była z pewnością nadzorowana przez prezesa zarządu spółek, który na bieżąco miał możliwość kontrolowania efektów świadczonych przez nią czynności. W związku z tym Sąd uznał, że zostały wypełnione wszystkie przesłanki, od których zależy możliwość objęcia pracownika ubezpieczeniami społecznymi, zawierające się w dyspozycji art. 22 § 1 k.p.

Do postępowania odrębnego z zakresu ubezpieczeń społecznych w zakresie postępowania dowodowego ma zastosowanie - bez żadnych ograniczeń - reguła wynikająca

z przepisu art. 232 k.p.c. To z kolei oznacza, że obowiązuje zasada kontradiktoryjności

i dowodzenia swoich twierdzeń przez stronę, a wydanie decyzji przez organ rentowy

w postępowaniu administracyjnym nie zwalnia tego organu od udowodnienia przed sądem jej podstawy faktycznej, zgodnie z zasadą rozkładu ciężaru dowodu wynikającą z przepisu art. 6 k.c. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2010 r., II UK 148/09 i wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 19 września 2012 r., III AUa 529/12). Organ rentowy nie wykazał w toku postępowania sądowego, aby rzeczywiście doszło do złamania zasad, które wymienił w treści zaskarżonej decyzji. ZUS dodatkowo zarzucił, że odwołująca nie została skierowana na wstępne badania lekarskie. Sąd zważył jednak, że wymóg posiadania aktualnych badań lekarskich przez pracownika obciąża pracodawcę, który zgodnie z art. 229 § 4 k.p. nie może dopuścić do pracy pracownika bez aktualnego orzeczenia lekarskiego stwierdzającego brak przeciwwskazań do pracy na określonym stanowisku. Dopuszczenie do pracy bez aktualnego badania lekarskiego nie jest jednak elementem czynności prawnej zawarcia umowy o pracę, a więc nie może powodować jej nieważności z powodu celu skierowanego na obejście prawa (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2005 r., II UK 275/04 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 26 października 2017 r., III AUa 927/17). Z tego wynika więc, że organ rentowy nie może wywodzić tak daleko idącego skutku, jakim jest pozór stosunku pracy, tym bardziej w sytuacji, gdy pomimo pewnych formalnych braków, był on realizowany. Stosując tożsamą argumentację również nie można uznać braku udokumentowania przeprowadzenia szkolenia z zakresu BHP czy też niezatrudnienia przez spółki osób na zastępstwo w miejsce odwołującej, jako okoliczności skutkujących uznaniem, że umowy o pracę zostały zawarte dla pozoru w celu wyłudzenia świadczeń z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Stanowisku Sądu co do oceny spornych stosunków prawnych łączących strony procesu w kontekście skutków, jakie wywołują, nie stały na przeszkodzie te okoliczności, na które organ rentowy powołał się w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Dodatkowe argumenty wskazane przez ZUS takie jak chociażby brak przeszkolenia w zakresie BHP czy brak zatrudnienia osoby na zastępstwo w miejsce odwołującej przez płatników składek mają charakter jedynie poboczny i

nie mogły prowadzić do wniosku, że umowa o pracę między stronami została zawarta dla pozorów. Mając na uwadze powyższe Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł, jak w punkcie 1 wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł zgodnie z art. 98 k.p.c., w myśl którego strona przegrywająca sprawę ma obowiązek zwrócić koszty na żądanie jej przeciwnika procesowego. Na tej podstawie zasądzono od organu rentowego na rzecz odwołującej kwotę 360 złotych na mocy § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r.

w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r., poz. 265) z uwagi na rozpoznanie dwóch odwołań od zaskarżonych decyzji.